

Nr 165

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående bidragsunderlaget för statliga lån till kommuner vid ny- eller tillbyggnad av permanenta skollokaler.

(2:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Wallmark* (I: 402) och den andra inom andra kammaren av herrar *Stiernstedt* och *Edlund* (II: 482), har hemställts att riksdagen måtte besluta att kommuner vid ny- eller tillbyggnad av permanenta skollokaler må kunna beviljas lån motsvarande 120 % av bidragsunderlaget.

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen II: 482.

Över motionerna har yttrande i vederbörlig ordning inhämtats från *skolöverstyrelsen*, som anfört följande.

Motionärerna hemställer, att riksdagen måtte besluta att kommuner vid ny- eller tillbyggnad av permanenta skollokaler må kunna beviljas lån motsvarande 120 % av bidragsunderlaget. För närvarande sätts lånetillståndsbeloppen för grundskolan ej högre än som motsvarar bidragsunderlaget, uträknat enligt bestämmelserna i kungörelsen 1957: 318. Tillägg görs dock för sådant som utvändiga ledningar och planering, överdimensionering för allmänt ändamål, del av skyddsrum, extra grundförstärkning och dylikt. Beviljat statsbidrag frånräknas.

Av skolöverstyrelsens yttrande den 13 januari 1965 över statens byggnadsbesparingsutrednings betänkande (kommunikationsdepartementet) framgår att nettokostnaderna nedbringats budgetåren 1957/61 men att därefter en stegring till omkring 8 procent över bidragsunderlaget skett.

Överstyrelsen anser, att skillnad ej bör eller behöver göras i lånehänseende mellan byggen för gymnasiet — fackskolan och grundskolan. Statsbidrag kan förväntas få utgå efter samma grunder. Bidragsunderlaget uträknas i så fall schablonmässigt på summan av de olika i företagen ingående nettogolvytorna och med vissa indextillägg. Principerna för angivandet av nettogolvytorna bör bli desamma som för grundskolan. Vid schablonberäkning kompenseras dyra lokaler av mindre kostnadskrävande. Sådana kommer att finnas i rätt stor omfattning även vid gymnasiet — fackskolan. Vid behov har i praxis korrigering kunnat ske genom inräknande av någon sekundäryta. Detta gäller t. ex. måltidsköket och sedermera nytillkommande golvtytor för skåputrymmen, när dessa räknats som standard.

Ovan har framhållits att en stegring av skolbyggnadskostnaderna till omkring 8 % över bidragsunderlaget skett. Omkring 5 % härrör sig från efter utfärdandet

av 1957 års kungörelse inträffade byggnadstekniska förändringar i fråga om ventilationsanordningar och akustik m. m.

Från skolsynpunkt är det givetvis önskvärt, att kommunernas handhavande av skolbyggnadsverksamheten underlättas, i den mån den allmänna ekonomiska situationen så medger. Överstyrelsen har från den synpunkten ej något att erinra mot att vid lånetillståndsbeviljandet en begränsad höjning sker. Den torde i så fall ej böra överstiga fem procent av bidragsunderlagets belopp.

Utskottet vill erinra om att den i motionerna berörda frågan var föremål för debatt i riksdagens andra kammare den 9 maj 1963 med anledning av en interpellation angående långfristiga lån för skolbyggnader. Härvid framhöll statsrådet Sträng bl. a. att ett av huvudsyftena med bidragstaken var att hålla byggnadskostnaderna nere samt att en vid den tiden gjord undersökning av 285 skolbyggnadsprojekt visade att något mer än hälften av projekten, bl. a. skolbyggnader i Stockholm och Södertälje, höll sig under det kostnadstak som Kungl. Maj:t tillämpade. Vidare framhöll statsrådet följande.

Det finns emellertid anledning framhålla, att Kungl. Maj:ts bedömning av kommunernas lånetillstånd inte är så rigorös som den skulle vara vid en absolut anknytning till den maximala kostnaden enligt riksdagens tidigare beslut. Vi tar alla de hänsyn som det är rimligt att ta. Är det svårare grundförhållanden vid något tillfälle, prövas den frågan, och Kungl. Maj:t ger sitt lånetillstånd med hänsynstagande därtill. Bygger man extra stora ekonomilokaler med tanke på att skolan skall expandera längre fram eller bygger man en speciellt stor gymnastiksal med motiveringen att den skall stå till förfogande för idrottsorganisationerna i orten eller att den skall kunna användas som samlingslokal för organisationer och sammanslutningar, tar Kungl. Maj:t även hänsyn till detta och medger en uppräknig av bidragsunderlaget.

Utskottet delar ovan redovisade uppfattning att ett av huvudsyftena med det av riksdagen år 1956 beslutade systemet i fråga om bidragsunderlag för skolbyggnader var att hålla byggnadskostnaderna nere. Ett bifall till förevarande motioner skulle enligt utskottets mening kunna allvarligt äventyra ifrågavarande syfte. Vidare vill utskottet erinra om att lånetak enligt likartade principer tillämpas även i fråga om andra investeringar, bl. a. vid bostadsbyggande. Utskottet, som även vill uttala sin tillfredsställelse över den ovan redovisade prövningen av särskilda förhållanden vid beviljandet av lånetillstånd, finner sig med hänsyn till det anförda böra avstyrka bifall till motionerna I: 402 och II: 482.

Utskottet hemställer därför,

att motionerna I: 402 och II: 482 icke må bifallas av riksdagen.

Stockholm den 23 november 1965

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Närvarande: se under utlåtandet nr 164.